

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **P.U.S. H.**, 2/ **Obce V.**, 3/ **Obce M.**, 4/ **Obce K.**, proti žalovaným 1/ **Lesom Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica**, Námestie SNP č. 8, v dovolacom konaní zastúpeným JUDr. L. M., advokátkou v P., 2/ **Slovenskému pozemkovému fondu**, so sídlom v Bratislave, Búdková č. 36, 3/ **T. N.**, bývajúcemu v K., 4/ **U.P.S.V.**, o **určenie neplatnosti zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva**, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 13 C 45/2006, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 25. februára 2008 sp. zn. 11 Co 50/2007 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 25. februára 2008 sp. zn. 11 Co 50/2007 v zmeňujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trebišov rozsudkom zo 6. júla 2007 č.k. 13 C 45/2006-222 zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti zmluvy o nájme pozemkov na výkon práva poľovníctva, žalobcom 1/ – 4/ uložil povinnosť nahradiť žalovanému 1/ trovy konania vo výške 26 810,-- Sk na účet advokátky do 3 dní a vo vzťahu žalobcov 1/ – 4/ a žalovaných 2/ – 4/ rozhodol, že žiaden z nich nemá právo na náhradu trov konania. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca 1/ nemohol odstúpiť od predmetnej zmluvy, pretože takýto prípad zrušenia zmluvy si účastníci zmluvne nedohodli a zákon č. 23/1962 Zb. o poľovníctve takúto formu zrušenia zmluvy nepripúšťa. Právny poriadok Slovenskej republiky tiež nepozná pojem „pozastavenie platnosti“, resp. „stornovanie

zmluvy“ a preto prejav obsiahnutý v písomnosti z X. je nezrozumiteľný a neurčitý. Obsahovou súčasťou tohto písomného prejavu je aj tzv. odkladacia podmienka, ktorá však uplynula v podstate už okamihom jej vyhotovenia. Súd mal preukázané, že všetci účastníci zmluvného vzťahu prijímajú plnenie od žalovaného 1/ na základe predmetnej zmluvy, o ktorej vyhlasujú, že od počiatku nevznikla. Rozhodnutím Okresného úradu v T., odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č.j. X. z 2. augusta 1999 mal preukázané, že žalovaný 1/ bol v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy najväčším disponentom výmery z celkovej výmery poľovných pozemkov v Poľovnom revíre č. X.,Z.“. Žalobca 1/ nepredložil do konania žiaden dôkaz, ktorý by dokazoval jeho tvrdenie, že zamestnanci žalovaného 1/ ho uviedli do omylu pri podpisovaní predmetnej zmluvy. Súd však nemohol prihliadnuť na námietky žalobcov aj z dôvodu, že v danom prípade by išlo o relatívnu neplatnosť predmetnej zmluvy (§ 40a Obč. zák.), na ktorú sa vzťahuje všeobecná trojročná premlčacia doba a žaloba bola podaná až po jej uplynutí (§ 101 Obč. zák.). S poukazom na ustanovenie § 16 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve uviedol, že pre platnosť predmetnej zmluvy, jej zmenu alebo predĺženie treba schválenie okresného národného výboru – orgánu štátnej správy, pričom zákon neustanovuje formu tohto schválenia. Prax orgánov štátnej správy pre schvaľovanie zmlúv na úseku poľovníctva v rozhodnom období bola formou schvaľovacej doložky priamo na zmluvnom akte jej účastníkov tak, ako je to aj v predmetnej zmluve. Poukázal tiež na ustanovenie § 13 ods. 3 (správne ods. 4 – pozn. dovolacieho súdu) zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, podľa ktorého starosta je štatutárnym orgánom v majetkových vzťahoch obce a v pracovnoprávných vzťahoch pracovníkov obce; v administratívno-právných vzťahoch je správnym orgánom. Preto ak predmetnú zmluvu za žalobcov 2/, 3/ a 4/ podpísali starostovia, išlo o konanie štatutárneho orgánu, z ktorého zákon nepripúšťa exces. Ďalej uviedol, že vedúci odštepného závodu je oprávnený robiť v mene podniku všetky právne úkony týkajúce sa tohto odštepného závodu a k takýmto úkonom je oprávnený v rozsahu svojho oprávnenia poverovať tretie osoby – tu s poukazom na ustanovenie § 10 ods. 1 v spojení s § 3 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku. Z týchto dôvodov žalobu žalobcov zamietol.

Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 25. februára 2008 sp. zn. 11 Co 50/2007 rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu medzi žalobcom 1/ a žalovanými zrušil a konanie ohľadne týchto účastníkov zastavil a žiadnemu z týchto účastníkov náhradu trov konania medzi nimi nepriznal. Vo vzťahu medzi žalobcami 2/ – 4/ a žalovanými zmenil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby tak, že určil, že

zmluva o prenájme pozemkov na výkon práva poľovníctva uzavretá medzi žalobcami 1/ – 4/, Slovenským pozemkovým fondom, T. N. ako prenajímateľmi a so žalovaným 1/ ako nájomcom, ktorá bola schválená Okresným úradom v T., odborom PPLH pod č.j. X. dňa 9. septembra 2002, je neplatná a žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie v časti, v ktorej napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil, odôvodnil ustanovením § 103 a § 104 ods. 1 O.s.p., a nedostatkom spôsobilosti žalobcu 1/ byť účastníkom konania pre jeho nedostatok právnej subjektivity, čo je neodstrániteľným nedostatkom konania. Zmeňujúci výrok svojho rozhodnutia odôvodnil právne ustanoveniami § 2 ods. 2, § 14 ods. 1, 2, 3 a § 16 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve. Vytkol súdu prvého stupňa posúdenie veci podľa nesprávnych zákonných ustanovení, keď podľa jeho názoru v prejednávanej veci išlo o absolútnu neplatnosť právneho úkonu a preto bolo potrebné vec posúdiť podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Mal za to, že pre platnosť zmluvy o postúpení práva výkonu poľovníctva sa vyžadovalo, aby ju podpísali ako prenajímateľa všetci vlastníci pridružených poľovných pozemkov, pričom z predloženej predmetnej zmluvy o prenájme pozemkov na výkon práva poľovníctva je zrejmé, že sa tak nestalo. Ak zmluvu neuzavreli všetci do úvahy prichádzajúci vlastníci, zmluva je neplatná, pretože obchádza zákon. Za obchádzanie zákona považuje aj to, že zmluvu za vlastníkov poľovných pozemkov, ktoré sú menšie ako X. ha, uzavreli obce V., M., a K., hoci postavenie obcí podľa zákona č. 99/1993 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 23/1962 Zb. o poľovníctve je iba také, že im prislúcha nájomné za pozemky nachádzajúce sa v ich katastri. Za postup v rozpore s ustanovením § 14 ods. 1, 2 zákona č. 23/1962 Zb. považoval aj skutočnosť, že predmetnú zmluvu uzatvorilo P.U.S.H., ktoré nemá spôsobilosť na právne úkony a preto nemohlo zastupovať vlastníkov pozemkov pri jej podpise.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do všetkých jeho výrokov podal dovolanie žalovaný 1/. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Uviedol, že spôsobilosť byť účastníkom konania je procesnou podmienkou, ktorú súd skúma z úradnej povinnosti, účastníkovi však musí dať možnosť vec napraviť. Z potvrdenia príslušného obvodného úradu založeného v súdnom spise nevyplýva, že by splnomocnený zástupca žalobcu 1/ J. H. bol oprávnený udeliť plnomocenstvo inej osobe. Odvolací súd mal otázku označenia žalobcu 1/ adresovať tomuto zástupcovi, ktorý mal byť o svojich právach, resp. následkoch s tým spojených, poučený. Úkony v registri zapísaného zástupcu nemôže nahradiť jeho zástupca v konaní pred súdom, najmä, ak odvolací súd považuje úkony žalobcu

1/, t.j., aj ním udelenú plnú moc pre zástupcu v konaní za ničotné, keďže má za to, že ide o úkony subjektu bez spôsobilosti na právne úkony. Konanie súdu tak napĺňa znaky vady podľa § 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 písm. c/ a f/ O.s.p. a je postihnuté inou vadou podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pričom podstata tejto vady spočíva v skutočnosti, že odvolací súd pristúpil k opakovanému vykonaniu dôkazov bez toho, aby najprv skúmal, či tieto dôkazy neboli predložené do konania zo strany žalobcu 1/, t.j., „neúčastníkom konania“. Za správne nepovažuje ani rozhodnutie o trovách konania voči žalobcovi 1/ vo výroku č. 2 napadnutého rozsudku, pretože súd mal skúmať, či nedošlo k naplneniu znakov podľa § 146 ods. 2 O.s.p., t.j., či žalobca 1/ nezavinil zastavenie konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu ďalej nepovažuje za správne aj z dôvodu, že súd sa nevysporiadal s otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.), keď neprihliadol na skutočnosť, že ani v prípade určenia neplatnosti zmluvy, postavenie žalobcov sa nezmení. Absencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení sama osebe postačuje na zamietnutie žaloby, z čoho vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Za nesprávny považuje názor odvolacieho súdu o nevyhnutnosti uzatvorenia zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva ako predpokladu platnosti výkonu poľovného práva s každým jednotlivým vlastníkom, resp. spoluvlastníkom poľovného pozemku ako prenajímateľom, obzvlášť, ak ide o pozemkové spoločenstvo bez právnej subjektivity. Rozhodnutie spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti o zriadení pozemkového spoločenstva podľa zákona č. 181/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov znamená, že ďalej za nich v jednote ich členstva a väčšinového rozhodovania koná ich splnomocnený zástupca, resp. ich štatutárny orgán. Pri hospodárení s nehnuteľným majetkom, ktorý je nedeliteľný u pozemkového spoločenstva, a to aj v prípade spoločenstva bez právnej subjektivity, je väčšinové rozhodnutie spoločníkov záväzná aj pre minoritných spoločníkov a teda osoba poverená pre zastupovanie navonok je oprávnená konať spôsobom udelenia dispozície práva výkonu poľovníctva na príslušných poľovných pozemkoch v prospech tretej osoby odlišnej od vlastníka. V predmetnej veci za spoluvlastníkov spoločnej veci za žalobcu 1/ konal ich splnomocnený zástupca, ktorý ako oprávnená osoba zmluvu o nájme za všetkých spoluvlastníkov podpísal. Predmetná zmluva o nájme bola podpísaná ako viacstranná zmluva, každá zmluvná strana vystupovala vo svojom mene, samostatne, nezávisle od rozhodnutia, resp. právnej pozície od ostatných strán. Každý prenajímateľ tejto zmluvy o nájme vstúpil do právneho vzťahu so žalovaným 1/ ako nájomcom sám za seba. Preto ak došlo k vyhláseniu neplatnosti právneho úkonu od počiatku aj voči účastníkom konania ako zmluvným stranám,

ktoré sa neplatnosti nedovoľovali, s poukazom na ustanovenie § 41 Občianskeho zákonníka, nepovažuje takéto rozhodnutie za správne a zakladá tak dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Vzhľadom na podstatu a rozsah dovolania, napáda aj tu výrok o trovách konania. Zároveň požiadal o odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Žalobcovia a žalovaní 2/ – 4/ vyjadrenie k dovolaniu nepodali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné a čiastočne neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanoveniach § 237, § 238 a § 239 O.s.p. V ustanovení § 237 O.s.p. sú stanovené podmienky prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu bez ohľadu na jeho procesnú formu. Ustanovenie § 238 O.s.p. upravuje dôvody prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme rozsudku a v ustanovení § 239 O.s.p. sú uvedené dôvody prípustnosti dovolania, ktoré smerujú proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vydaným vo forme uznesenia.

V posudzovanej veci krajský súd rozhodol rozsudkom, ktorým jednak zmenil rozsudok okresného súdu vo vzťahu medzi žalobcami 2/ až 4/ a žalovanými a jednak vo vzťahu medzi žalobcom 1/ a žalovanými rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil.

Aj keď v prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, dovolaním napadnutý výrok o zastavení konania a naň naväzujúci výrok o trovách konania je z formálno-procesného hľadiska uznesením. Prípustnosť dovolania žalovaného 1/, smerujúceho proti týmto výrokom, treba preto posudzovať podľa ustanovení § 239 O.s.p., ktoré upravujú prípustnosť dovolania proti uzneseniu.

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdneho dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm.c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia ak ide o uznesenie (mediiným) o trovách konania (§ 239 ods. 3 O.s.p.).

Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil, nie je možné považovať za rozhodnutie zmeňujúce v zmysle § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Takýmto rozhodnutím sa totiž neupravujú práva a povinnosti účastníkov konania rozdielne v porovnaní s rozhodnutím okresného súdu. Dovolanie proti nemu v zmysle citovaného zákonného ustanovenia nie je preto prípustné. Keďže nejde ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, prípustnosť dovolania ani podľa § 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p. neprichádza do úvahy.

So zreteľom na zákonnú povinnosť odvolacieho súdu (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd zakladajúcich tzv. zmätočnosť, neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (tiež uzneseniu) odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní

vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Pritom dôraz kládol na skúmanie tých väd, ktorých existenciu dovolateľ priamo namietal.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený (§ 237 písm. c/ O.s.p.) a tiež, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ žalovaný 1/ v dovolaní namieta, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté vadou podľa § 237 písm. b/ (i keď konkrétne neuvedenou, avšak vyplývajúcou z obsahu jeho dovolania) a vadou podľa písm. c/ O.s.p., t.j. vadou spočívajúcou v tom, že ten, kto vystupoval v konaní ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, resp. v tom, že účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, dovolací súd poukazuje na nespočetnekrát judikovaný záver, že z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. b/ O.s.p. je rozhodná otázka spôsobilosti byť účastníkom konania, ktorú kategóriu upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 19 tak, že spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Je teda zrejmé, že predpokladom byť účastníkom konania je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti. Podľa § 18 ods. 1 Obč. zák. spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby. Právnickými osobami podľa § 18 ods. 2 Obč. zák. sú a/ združenia fyzických alebo právnických osôb, b/ účelové združenia majetku, c/ jednotky územnej samosprávy, d/ iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon. Z potvrdenia O. v M. vyplýva (por. čl. X. a X.), že P.U.S.H je evidované na tomto úrade v evidencii pozemkových spoločenstiev bez právnej subjektivity podľa § 10 ods. 2 zákona č. 181/1995 Z.z. pod č. X. zápisom zo dňa 21. marca 1996, za ktoré je splnomocnený konať J. H.. Žalobca 1/ je teda spoločenstvo bez právnej subjektivity a preto takto označený subjekt nemá spôsobilosť konať pred súdom samostatne. Preto v danej veci neprichádzal do úvahy nedostatok jeho riadneho zastúpenia, a teda ani vada v zmysle § 237 písm. c/ O.s.p.

Žalovaný 1/ v dovolaní zároveň uvádza, že hore uvedeným postupom odvolací súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). Takéto vady v konaní však dovolací súd nezistil a z vád tvrdených žalobcom 1/ vyššie ich nebolo možné vyvodit'. Preto v prejednávanej veci neprichádzala do úvahy ani vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v súvislosti s týmito námietkami zaoberal aj legitímáciou žalovaného 1/ na podanie takéhoto dovolania. Na podanie dovolania je procesne legitimovaný predovšetkým subjekt, ktorý bol účastníkom konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 240 ods. 1 prvá veta O.s.p.). Treba dodať, že žalovanému 1/ nebola odňatá postupom odvolacieho súdu možnosť konať pred ním (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pretože týmto napadnutým výrokom bol rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu medzi žalobcom 1/ a žalovanými zrušený a konanie ohľadne týchto účastníkov bolo zastavené. Vzhľadom na výsledok konania v tejto časti žalovaný 1/ nie je oprávnený na podanie dovolania, pretože tento opravný prostriedok môže podať iba ten účastník, ktorému nebolo rozhodnutím odvolacieho súdu plne vyhovené. O taký prípad však v tejto veci nejde, lebo konanie v tejto časti voči nemu bolo zastavené. Žalovaný 1/ tak nebol ani subjektívne oprávnený na podanie dovolania v časti, v ktorej bolo konanie zastavené.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci napokon nie je možné vyvodit' ani z „inej vady“ (neuveďenej v § 237 O.s.p.), tvrďenej v dovolaní. Pre iné než v ustanovení § 237 O.s.p. uvedené vady rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania, dovolanie totiž nie je prípustné. Takáto vada môže byť právne významná len pri inak prípustnom dovolaní.

Dovolateľ dovolaním napadol aj súvisiaci výrok týkajúci sa trov konania. I keď dovolanie žalovaného 1/ smeruje (vo vzťahu k nemu) proti zmeňujúcemu výroku rozhodnutia (majúcemu charakter uznesenia) odvolacieho súdu, nie je tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného 1/ podľa § 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p. procesne prípustný, lebo dovolaním je napadnuté také uznesenie, v prípade ktorého je prípustnosť dovolania výslovné vylúčená ustanovením § 239 ods. 3 O.s.p.

Dovolateľom v dovolaní tvrdené procesné vady v zmysle ustanovenia § 237 písm. b/, c/ a f/ v tejto časti preukázané neboli a procesné vady konania v zmysle ustanovenia § 237 a/, d/, e/ a g/ O.s.p. nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania žalovaného 1/ preto z tohto ustanovenia nemožno vyvodit'.

Žalovaný 1/ po obsahovej stránke jednoznačne namieta nesprávne právne posúdenie vo vzťahu ku konanie zastavujúcemu výroku odvolacieho súdu, čo výslovne uviedol aj v dovolaní, teda vyvodzuje opodstatnenosť dovolania z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Pokiaľ žalovaný 1/ v dovolaní namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci (omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav) je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalovaného 1/ boli opodstatnené a ním uvádzané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladali by ale prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd použil na zistený skutkový stav správny právny predpis a či ho aj správne aplikoval, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad ale v danej veci nejde.

Vzhľadom na uvedené, dovolacie konanie v tejto časti sa obmedzilo iba na fázu zisťovania podmienok prípustnosti dovolania a nemohlo pokročiť do ďalšej fázy, t.j. preskúmania vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (vo vzťahu k výroku 1 a 2).

Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že procesnú prípustnosť dovolania žalovaného 1/ voči prvému a druhému výroku napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno vyvodit' ani z § 239 O.s.p., ani z § 237 O.s.p. Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného 1/ v tejto časti odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p. So zreteľom na to sa v tejto časti nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p., dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V prejednávanej veci dovolateľ napadol výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania preto vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi podať dovolanie len z tých dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p. Dovolanie môže byť podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod, ktorým bolo dovolanie odôvodnené, dovolací súd neposudzuje len podľa toho, ako bol označený, ale predovšetkým podľa jeho obsahu (§ 41 ods. 2 v spojení s § 243c O.s.p.). Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uvedenými dovolacími dôvodmi, vrátane ich obsahového vymedzenia. Obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami konania, pokiaľ mali tieto za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Žalovaný 1/ v dovolaní osobitne namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou odvolacieho súdu v prípade dovolania, ktoré je odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci, je preskúmať, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho správne interpretoval. Predmetom súdneho posudzovania v takom prípade môžu byť len právne otázky, na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2 druhá veta O.s.p.).

Podľa § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave, b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Návrhmi podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nie sú návrhy, ktorými sa síce žiada určenie právneho vzťahu alebo práva, avšak u ktorých existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vyplýva priamo z právneho predpisu (napr. v prípade návrhu podľa § 77 Zákonníka práce).

Určovacím návrhom podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nedomáha sa navrhovateľ prisúdenia plnenia, nedomáha sa teda vydania exekučného titulu, ale jeho zámerom je, aby súd v rozsudku vyriekol, že určité právo či právny vzťah existuje alebo neexistuje. Určovacie žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p. majú v zásade len preventívnu funkciu, smerujú k tomu, aby sa porušeniu práva v budúcnosti predišlo. Z tohto dôvodu táto žaloba na určenie nie je spravidla opodstatnená tam, kde je možné domáhať sa ochrany žalobou (návrhom) o splnenie povinnosti podľa ustanovenia § 80 písm. b/ O.s.p. (porovnaj napr. R 17/1972). Treba tiež mať na pamäti obmedzenie plynúce z toho, že podanie žaloby o určenie nemá žiadny vplyv na počiatok a beh premlčania (porovnaj R 26/1975). Právo (právny vzťah), existenciu alebo neexistenciu ktorého určovací výrok vyslovuje, je týmto výrokom vždy určované len vo vzťahu k prítomnosti. Ako uvádza judikatúra (porovnaj napr. dôvody v rozsudkoch Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. apríla 1985 sp. zn. 2 Cz 18/85, z 26. augusta 1993 sp. zn. 1 Cdo 76/93, z 24. marca 1997 sp. zn. 2 Cdo 135/96), rozsudkom nemožno zásadne určiť existenciu (prípadne neexistenciu) právneho vzťahu alebo práva za dobu minulú.

Základnou podmienkou dôvodnosti a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p. je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rozumie sa tým právny záujem navrhovateľa. Právny záujem navrhovateľa musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre navrhovateľa to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektmi: odporcom je popieraná existencia (neexistencia) práva, resp. právneho pomeru navrhovateľa, teda je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný (existencia aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi); jestvuje ohrozenie práva či právneho vzťahu a toto ohrozenie nemožno odstrániť inak len určovacím výrokom.

Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu. Je teda nutné, aby tento naliehavý záujem jestvoval nielen v čase rozhodovania súdu prvého stupňa, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu (porovnaj § 154 ods. 1, § 211 ods. 2 O.s.p.). Naliehavý právny záujem súd preto skúma v každom štádiu konania a to z úradnej povinnosti. Bez doloženej existencie takéhoto záujmu musí súd návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. zamietnuť (ako neprípustný). Ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie návrhu; preto súd po zaujatí záveru, že určovací návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení procesne prípustným nástrojom na ochranu práva, zamietne takýto návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

Hoci v danom prípade žalobcovia sa domáhali určenia neplatnosti zmluvy o prenájme pozemkov na výkon práva poľovníctva uzavretej v zmysle zákona č. 23/1962 Zb. v znení zákona č. 99/1993 Z.z., odvolací súd z vyššie uvedených aspektov vec neposudzoval a preto jeho záver o neplatnosti označenej zmluvy treba považovať za predčasný. Chýbajúce posúdenie veci odvolacím súdom v uvedenom smere nijako nenahrádza (nemôže nahradiť) zmienka (konštatovanie) v odôvodnení rozsudku (str. 8) o tom, že túto otázku riešil súd prvého stupňa, ktorý dospel k záveru, že v danom prípade je ohrozené právo žalobcov pri výkone práva poľovníctva, najmä keď z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že ten otázku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vôbec neriešil. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol iba dôvody žaloby a tvrdenia žalobcov, keď poukázali na to, že „v danom prípade je ohrozené ich právo, ako vlastníkov predmetných poľovných pozemkov pri výkone práva poľovníctva, pretože pri platnosti zmluvy by ho vykonával žalovaný 1/“ (por. čl. 226-227) a svoje rozhodnutie právne odôvodnil len ustanoveniami §§ 20, 40 ods. 3, 48 ods. 1, 43c ods. 2, 40a, 101 Občianskeho zákonníka, § 16 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb., § 13 ods. 3 zák. č. 369/1990 Zb., §§ 7 ods. 1 a 13 ods. 5 Obchodného zákonníka, § 10 ods. 1, 3 zák. č. 111/1990 Zb. a § 135 ods. 2 O.s.p.

Z uvedeného je zrejmé, že dovolací dôvod vychádzajúci z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. bol žalovaným 1/ uplatnený opodstatnene. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. apríla 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová